

*Костенко В.О.,
НУ «Одеська юридична академія»
кафедра соціальної теорії*

МІГРАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЄВРОПИ, ЇХ МАСШТАБНІСТЬ ТА НАСЛІДКИ

Анотація. Стаття присвячена аналізу демографічних та політичних тенденцій сьогодення, які відбуваються в Європі. Адже великий вплив біженців та трудових мігрантів інших етносів спричиняє занепокоєння в європейського суспільства щодо робочих місць, релігії та фінансування з боку своїх держав. Крім того, невизначеність в політичній сфері урядів ряду європейських країн щодо вирішення питань стосовно надання притулку біженцям, визначення квот стосовно їх, призводить до використання одноособових методів, а не спільної політики щодо охорони зовнішніх та внутрішніх кордонів Європи.

Ключові слова: міграція, трудова міграція, біженці, Європа.

На сьогодні європейський континент поринув у демографічну та політичну напруженість, яка має причиною масштабні потоки мігрантів. Кожного дня тисячі мігрантів незаконно перетинають його кордони, створюючи при цьому масові заворушення. Серед представників політичного керівництва Європи спостерігається певна розгубленість. Міністри і політики країн Євросоюзу мало що можуть вдіяти з потужними потоками біженців та мігрантів, які в будь-який спосіб намагаються проникнути на європейський материк. На сьогодні країни Європи виділяють великі суми на допомогу біженцям, виселяють своїх малозабезпечених громадян для надання притулку мігрантам, вмовляють своїх мешканців бути толерантними та надавати допомогу їм, але у відповідь з боку мігрантів місцеві жителі спостерігають нехтування місцевими традиціями та законами, зневагу на адресу традиційних культурних цінностей.

Так, згідно висновків М. Відякіної, західна Європа відрізняється від сусідніх регіонів високим рівнем життя, що обумовлює її привабливість як місце проживання для різних груп і общин. Особливо гостро є процес трудової міграції. Іммігранти в країнах Західної Європи становлять майже половину від загальної кількості населення. На відміну від США в країнах Західної Європи не було безперервної історії міграції [1].

З моменту поширення міграційної кризи в країнах Заходу почала розвиватися ісламізація. Мусульманські мігранти пропагують ідею шаріату

і відверто зневажають християнські традиції та звичаї.

Відповідно до Загальної Декларації прав людини 1948 року закріплено право на свободу пересування і вибору місця проживання, яке є беззаперечно одним із основоположних особистих прав людини і громадянина. На практиці це означає, що ніхто не має права заперечувати або перешкоджати особам обирати державу, яку вони хочуть обрати місцем свого постійного перебування, але приїзд до іншої держави зобов'язує мігрантів дотримуватись її законодавства та поважати цінності місцевих громадян.

Якщо брати до уваги сьогоденню ситуацію, то спостерігається слабкість Європи, незахищеність та не доопрацьованість законодавства країн Західної демократії щодо біженців та їх прийняття. Лівова частка біженців, які осідають у країнах Євросоюзу — це не особи, які зазнають політичних, расових чи соціальних утисків у себе на Батьківщині, це особи, які мігрують в пошуках сприятливих умов для проживання, при яких законодавство деяких держав є толерантним до біженців, дозволяючи їм почувати себе господарями і категоричним до інтересів свого корінного населення.

Існує думка, що сучасна хвиля масової міграції спричинена насамперед громадянськими війнами та збройними конфліктами, але ми бачимо, що в основному шукають притулку не жінки та діти, які не в змозі перебувати в країні під час кривавих подій війни, а дорослі фізично міцні чоловіки, які здатні тримати зброю в руках, тим самим скоювати злочини та давати поштовх до розвитку злочинної діяльності.

Уряд пояснює такий вплив біженців подальшою зміною корінного населення на виробництві, але це не відповідає дійсності, оскільки більшість біженців відмовляються працювати і не бачать в цьому нагальної потреби. Європа проводила хитку міграційну політику протягом останніх десятиліть і зараз пожинає її плоди. Адже аналізуючи цінову політику ЄС для того щоб потрапити на його територію необхідна чимала сума коштів, як легально так і нелегально, тому біженці вже можна вважати бідними людьми.

Європа завжди була потужним технологічним ядром сучасного світу, але зараз в демографічному аспекті вона зникає. Інтернет — мережі кожного дня наповнюються новою інформацією щодо кількості мігрантів, але не важко зрозуміти, що такі статистичні дані є лише поверхневою оцінкою сучасної катастрофи, так як здійснюється підрахунок лише зареєстрованих осіб, яких у порівнянні з нелегальними мігрантами є мала кількість.

Демографічна катастрофа Європи стала ще більш помітною на тлі невиразної міграційної політики. За приклад країн у яких наявна вже демографічна криза можна взяти провідні держави Старого Світу — Німеччину, Велика Британію, Францію та Італію.

Важливим чинником демографічного механізму є народжуваність, саме від нього залежить майбутнє існування наступних поколінь. Для відтворення населення потрібен коефіцієнт народжуваності, який перевищує 2.11, але жодна з європейських країн не має такого показника. За даними ЦРУ найбільш високим є коефіцієнт народжуваності у Франції, він становить 2.08, але ці статистичні дані не мають ніякого відношення до білих французів, високу народжуваність спостерігають переважно у мігрантів—арабів. (2.9 проти 1.9 корінних французів) (за неофіційними даними населення П'ятої республіки складається на 40 відсотків(!) з мігрантів). Показники Великої Британії є дещо меншими і складають 1.9(коефіцієнт народжуваності серед мусульман складає 2.5, серед не мусульман 1.8), Німеччини та Італії—1.43(1.9 серед послідовників ісламу проти 1.4 не мусульман). Це означає, що 15—20% новонароджених дітей в Західній Європі ростуть в мусульманських сім'ях. Етнічний склад Європи кардинально змінюється і вже зараз можна спостерігати процес заміщення народів. Ще нижчими є показники народжуваності в так званих країнах ЄС—11, в Румунії цей коефіцієнт складає 1.32, в Литві—1.29, в Польщі та Словенії—1.33. Показники даних держав є відносно пропорційними у зв'язку з низьким відсотком мусульман серед населення [2].

Населення Європи не здатне до відтворення, тим паче збільшення свого населення, воно поступово вимирає, але не зменшується. За 2015 рік є помітним приріст населення: в Іспанії — на 0.81%, у Франції на 0.45%, у Великої Британії на 0.54%, в Німеччині відбувається вимирання населення, коефіцієнт приросту складає -0.18%, в Італії на 0.3%, в Норвегії на 1.19%, в Швеції на 0.79%. Чому? Завдяки ісламській експансії. З 90—х років минулого століття приріст населення країн Західної демократії майже на 90% складається завдяки мусульманській міграції. Част-

ка мусульман в Європі збільшується з кожним днем, а іслам став другою найбільш впливовою релігією після християнства. За 21 рік (з 1990 по 2011 роки) популяція мусульманського населення виросла на 50%. Лідером приросту мусульманського населення є Великобританія — за останні 30 років популяція мусульман збільшилася в 35 разів (з 82 000 до 2 900 000). Постійно зростаючий відсоток послідовників ісламу на Старому континенті ще більш поглиблює демографічну кризу Європи. Офіційна статистика вражає: в Європі проживає понад 56 мільйонів мусульман, що становить 7.6% всього населення материка. Значна кількість мусульманського населення проживає у найбільш розвинутих країнах Західної демократії. У Франції проживає 6.13 мільйонів осіб, що сповідують іслам, в Німеччині—4.03 мільйони, у Великобританії—2.95 мільйони та 1.55 мільйони в Італії. Прогнози учених є невтішними для Європи, за декілька десятиліть вона може перетворитись у Європейський Халіфат. Якщо тенденція приросту мусульман у геометричній прогресії збережеться, то до 2050 року вони можуть скласти третину або навіть половину всього населення Європи [3].

Офіційна статистика щодо міграційних рухів є далеко не точною і вона неспроможна повномасштабно відтворити етнічний склад населення, який зараз сформувався в Європі. Кількість мігрантів — мусульман у Франції, Німеччині, Італії, Бельгії, Швеції є заниженою.

Можна виділити дві причини, які вказують на недостовірність наданої інформації. Причина перша: реальна неможливість підрахунку. Мігранти, які проживають в ЄС нараховують великий відсоток нелегалів, які відповідно не зареєстровані та данні про яких ніде не впливають з боку служб, які проводять статистику серед населення. Причина друга: політична. Європа навмисно приховує справжню кількість мігрантів, для того, щоб унеможливити дестабілізацію в регіонах та масові протести серед населення. Корінне населення враховуючи утиски щодо себе почало дещо по — іншому ставитися до іноземців, якщо раніше ставлення було до мігрантів толерантне, то зараз присутні помітні тенденції щодо посилення націоналістичних та расистських ідей. Така кардинальна зміна у відношенні корінного населення до мігрантів не є дивною, так як поведінка останніх змушує задумуватися в застосуванні концепції терпимості. Відповідно соціальні конфлікти є неминучим явищем серед населення, яке переповнене мігрантами. До сьогодні політикам якось вдавалося штучно стримати цей процес, але чи на довго.

Європа поступово змінюється, настрої стають у ній дещо помітно негативними. Демографічну

катастрофу, яка поширилася по всьому континенту ще більше поглиблює міграційна криза та ісламізація населення. Етнічний склад Старого Світу змінюється і в майбутньому за різними думками вчених через декілька десятиліть Європа стане ісламським континентом. Корінна молодь в Європі вироджується, великий відсоток осіб молодого віку серед мусульман перевищує показники серед корінного населення, тому не важко зрозуміти, що вже через декілька десятиліть покоління мігрантів — мусульман повністю можуть витіснити толерантних лібералів з Європи. Проблема не в кількості мусульман, кількість яких зростає, а в тому, що Європа сама по собі стає слабкою. Вона не здатна нічого протиставити мігрантам, які руйнують ідентичність та цивілізацію всіх народів Європи.

Другою тенденцією є надання притулку біженцям, які перетнули кордон і тепер потребують соціального забезпечення та працевлаштування. Країни ЄС, які були економічними центрами зараз тяжко справляються з напливом нужденних.

За оприлюдненими в листопаді оцінками Європейської комісії, до кінця 2016-го до ЄС може прибути три мільйони шукачів притулку — втричі більше від того одного мільйона, що, як оцінюють, дістався до Європи у 2015-му. І Єврокомісія не бачить підстав вважати, що цей потік мігрантів почне вщухати принаймні до 2017 року [4].

ЄС дуже повільно реагував на цю проблему, не так як через наплив самих мігрантів, а через відсутність солідарності між його членами, переважно між «східними» та «західними», щодо спільних правил вирішення проблем з їх розселенням, що в свою чергу призводить до нерівномірного навантаження на міграційні служби окремих країн Європи. Зокрема, Угорщина, через територію якої нахлинула більшість мігрантів, перекрила свій кордон, збудувавши на ньому загорожу. За нею Хорватія, Македонія, Австрія і Словенія звели паркани на частині своїх кордонів. Крім цього, Угорщина і Словаччина в окремому порядку оскаржили в Європейському суді один із планів ЄС у відповідь на кризу з мігрантами — примусові квоти на розподіл лише невеликої частини біженців по країнах — членах.

На сьогодні велику частку від усіх утікачів до Європи становлять сирійці, і саме припинення конфлікту в Сирії стало б головним елементом зупинення потоку біженців.

До того ж, міграційна криза спричинила значне напруження в шенгенській зоні з відкритими внутрішніми кордонами, що перетинаються без перевірок. Особливо після терактів у Парижі була ініціатива реформувати чи скасувати цей режим, адже частина мігрантів організаторів вільно пере-

сувалася між Францією і Бельгією, на території яких планували свої напади.

Саме з цим виникають суперечки щодо того, як охороняти зовнішні кордони шенгенської зони. За ініціативою таких країн як Франція та Німеччина, Єврокомісія пропонує посилити прикордонне агентство Євросоюзу і надати йому нових більш кардинальних повноважень зокрема, приходити на допомогу національним прикордонним службам країн — членів в охороні кордонів і, за деякими пропозиціями, у виняткових випадках і без згоди цих країн.

Так, до Євросоюзу прибуває все більше біженців, які сподіваються отримати притулок в одній з його країн. На це, у 2015 році чинності набрала директива з питань міграційної політики, мета якої була уніфікувати процедуру прийому біженців у всіх 28 країнах-членах. Процедура надання статусу біженця проводилася на розсуд держави, куди подавався відповідний запит. При цьому статус біженця був чинним лише на території тієї держави, яка його затвердила.

Відповідно до оцінок Єврокомісії це дозволяє гуманніше боротися з «міграційною лотереєю» у Європі, зупинити її поки що нереально. Для уніфікації процедури надання притулку у 2016 році Брюссель планує запровадити нову методичку, яка визначатиме, що статус біженця, отриманий в одній з країн ЄС, має визнаватися іншими країнами Союзу. Але до того, як ці правила повністю запрацюють, може пройти кілька років. На даний момент немає єдиного списку країн, які всі члени ЄС вважали би «безпечними країнами походження», біженці з яких мають низькі шанси на отримання притулку. Кожна європейська країна веде свій список таких країн окремо. Наприклад, такі держави як Косово чи Ірак вважають на сьогодні «безпечними країнами походження», водночас як інші активніше приймають біженців з цих країн.

За людину, яка хоче отримати статус біженця відповідає країна, кордон якої вона перетнула першим, у цьому полягає суть так званого «дублінського припису», який знаходить своє відображення в Дублінській конвенції 1997 року. Підписавши Дублінську конвенцію країни ЄС погодилися, що розгляд заяв шукачів притулку повинна брати на себе та країна, яка дозволила їм в'їзд, тобто оформила візу, або ж перша країна в'їзду у разі нелегального проникнення [5].

Однак як бачимо на практиці сьогодні багато держав цього припису не дотримуються. Адже відповідно до нього, країни на зовнішньому кордоні ЄС — Греція, Італія, Болгарія та Угорщина мали відповідати за величезну кількість шукачів притулку та вирішувати проблему самотужки. Але шукачі статусу біженця обирають балкан-

ський маршрут чи шлях з Італії через Австрію у Німеччину, Францію чи країни на півночі ЄС. Це призводить до того, що найбільшу кількість біженців приймають тільки п'ять країн Євросоюзу, які згідно з «дублінським приписом» робити цього не мусили б.

З цим, Греція та Італія висловлюють свою позицію тим, що вони не можуть подолати тієї навали біженців, яка щорічно збільшується на їх території. Європейський суд неодноразово забороняв і наголошував політикам інших країн на тому, щоб не відправляти мігрантів з Німеччини назад до Греції, яка у матеріальному плані просто не в змозі забезпечити належні умови прийому та розселення.

У 2016 році Єврокомісія планує почати обговорення внесення змін до «дублінського припису». Через невпинно зростаючу кількість шукачів притулку Брюссель у 2015 року запропонував розподілити 60 тисяч біженців, що прибули чи ще прибудуть до Греції та Італії, а також розміщені у таборах біля сирійського кордону, серед країн ЄС за так званим «квотним принципом» [6].

Лише за січень 2016 року до берегів Греції з Туреччини прибуло 60466 мігрантів, що в середньому дорівнює майже двом тисячам мігрантів у день. У грудні минулого року добова середньостатистична кількість новоприбулих мігрантів складала близько 3,5 тисяч осіб. Рекордні показники реєструвалися у жовтні 2015 року: тоді щодня до Греції прибували майже сім тисяч осіб [7].

Однак в результаті не погодження окремих країн — членів Союзу обов'язкові квоти прийняті не були, натомість країни висловили позицію щодо «добровільного» розподілу мігрантів. Але це рішення виконується повільно через те, що більшість членів ЄС, особливо зі Східної Європи, а також Великобританія та Іспанія не хочуть приймати біженців додатково, тим паче, що зараз існує інша проблема в ЄС, це так званий «Брихід», тобто британський вихід із ЄС. Точна дата референдуму ще не відома, є думка щодо його відкладення на 2017 рік. Але в будь — якому разі у 2016-му році загроза «бриходу» нависатиме над ЄС.

Крім цього, нелегальні мігранти впевнені, що недосконала система депортації залишає їм багато шансів. Так, як у ЄС фактично виконується тільки третина всіх рішень про відмову в наданні притулку. Особа заяву якої відхилили, може залишитись у країні ЄС з гуманітарних міркувань (як це відбувається, наприклад, у ФРН) або стати нелегалом (як, наприклад, у Греції чи Італії). Брюссель має намір уніфікувати процедуру депортації і покращити роботу з рідними країнами шукачів притулку, яким після невдалої спроби отримати

притулок у країнах ЄС нерідко відмовляють у в'їзді на батьківщину.

Щодо продовольчого забезпечення біженців у Євросоюзі діють спільні правила, які, дотримуються не всі. Таких нелегальних таборів біженців, наприклад, як на грецькому острові Кос чи французькому Кале, бути не повинно. Члени ЄС звертаються до Брюсселя за коштами на розміщення шукачів притулку, які живуть у злиднях.

Німеччина в свою чергу намагається вплинути на країни Союзу, тому що на неї припадає більший відсоток всіх заяв в наданні притулку, які надходять на території ЄС. Але прийняття загального і обов'язкового до виконання правила, яке могло би замінити «дублінські приписи», поки не очікується.

Як бачимо, тенденції які відбуваються в Європі несуть в собі демографічний та політичний характер. Демографічна сторона полягає в тому, що Європа відчуває демографічну кризу, яка полягає в тому, що наплив біженців з інших країн, а особливо з мусульманських, призводить до заміщення народів, що є негативним фактором для європейського суспільства. Адаже на біженців та їх утримання витрачаються чимало ресурси, особливо фінансового характеру. До того ж фактор посилення ісламізації призводить до витіснення християнських традицій, що змушує європейців боятися за своє майбутнє та відносини між різними етносами в Європі. Крім цього, біженці в якості трудових мігрантів, в пошуках кращих умов для існування, заповнюють велику частку робочих місць європейців, тим самим великий відсоток яких не виправдовують себе та дестабілізують ситуацію в Європі. Політична сторона полягає у вирішенні на законодавчому рівні країнами ЄС проблеми надання притулку біженцям. Саме ця тенденція викликає занепокоєння в урядів європейських країн, які вирішують питання стосовно введення квот на певну кількість мігрантів, наданні притулку та забезпечення своїх кордонів від масового напливу біженців. Але вирішення таких питань ще не має свого чіткого виконання. Так, як досягти консенсусу в ЄС із багатьох питань стає дедалі важче, окремі країни можуть піти 2016 року на односторонні кроки, відходячи від нинішньої концепції спільної зовнішньої і безпечної політики Європейського союзу.

Література:

1. Відякіна М. М. Трансформація міграційної політики країн Західної Європи в умовах розширення ЄС : автореферат дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.02 / М. М. Відякіна; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2009. — 21 с.
2. Міграційна політика країн Європи. Велике заміщення народів — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://ukr.media/+3978/252754/>
3. Там же.

4. Виклики для ЄС у 2016-му: мігранти, популісти і Росія — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/27466085.html>

5. Міграційна політика ЄС: основні не вирішені питання — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://europa.newstru.ua/article/18677044>

6. Малиновська О.А. Міграційна політика Європейського союзу: виклики та уроки для України / О. А. Малиновська. — К. : НІСД, 2014. — 48 с. — С. 12

7. Міграційна політика ЄС: основні не вирішені питання — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://europa.newstru.ua/article/18677044>

8. FAZ: 40 відсотків шукачів притулку не мають шансів на статус біженця — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.dw.com/.../міграційна-політика.../a-1867...

Костенко В.О. Миграционные тенденции в Европе, их масштабы и последствия. — Стаття.

Анотація. Стаття посвящена анализу демографических и политических тенденций сегодняшнего дня, которые происходят в Европе. Ведь большой наплыв беженцев и трудовых мигрантов других этносов вызывает беспокойство у европейского общества по поводу рабочих мест, религии и финансирования со стороны своих государств. Кроме того, неопределенность в политической сфере правительств ряда европейских стран по решению вопросов о предоставлении убежища беженцам, определение квот, приводит к применению единоличных методов, а не общей политики по охране внешних и внутренних границ Европы.

Ключевые слова: миграция, трудовая миграция, беженцы, Европа.

Kostenko V. Migration trends in Europe, their extent and consequences. — Article.

Summary. The article analyzes the demographic and political trends of today that are taking place in Europe. For large influx of refugees and migrant workers of other ethnic groups is causing concern in European society about jobs, religion and funding from their states. In addition, the uncertainty in the political sphere, governments of several European countries to address issues relating to asylum, determine quotas on their results in sole use techniques not common policy to protect internal and external borders of Europe.

Keywords: migration, labor migration, refugee, Europe.